Güçlü bir devlette hukukun üstünlüğü

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Hukukun üstünlüğünün dar ve geniş anlayışları

Hukuk teorisi, hukukun üstünlüğünün dar (thin) ve geniş (thick) anlayışlarını birbirinden ayırır. Dar anlayış, devletin genel, kamuya açık, ileriye dönük ve istikrarlı kanunlar aracılığıyla hareket etmesini, bu kanunların bağımsız mahkemelerce uygulanmasını ve kamu görevlilerinin de kanuna tabi olmasını gerektirir. Geniş anlayış buna demokrasi, temel hakların korunması ve özgür basın gibi maddi gereklilikler ekler. Singapur dar anlayışı çok yüksek ölçüde karşılar. Geniş anlayışla ilişkisi ise tartışmalıdır.

Singapur'un kendi hukukçuları bu ayrımı açıkça ele almıştır. Eski Başyargıç (Chief Justice) Chan Sek Keong, mahkemelerin hukukun üstünlüğünü Parlamento'nun oluşturduğu anayasal çerçeve içinde hayata geçirdiğini savunmuştur.[1] Jothie Rajah gibi eleştirmenler ise Singapur modelini, hukukun devlet gücünü sınırlamanın yanı sıra meşrulaştırmaya da hizmet ettiği bir "otoriter hukukun üstünlüğü" olarak nitelendirmiştir.[2] Bir finans merkezi için bu tartışmanın pratik önemi vardır. Çünkü yatırımcılar, dar anlayışın ölçtüğü niteliklerin geniş anlayışı tam olarak karşılamayan bir sistemde istikrarlı kalıp kalmayacağına karar vermek zorundadır.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Yargısal denetim ve yürütmenin takdir yetkisinin sınırları

Singapur mahkemeleri, yürütme işlemlerinin hukuka uygunluğunu denetleme yetkilerini ortaya koymuştur. Bu iddianın tarihi öğreticidir. 8 Aralık 1988'de karara bağlanan *Chng Suan Tze v Minister for Home Affairs* davasında İstinaf Mahkemesi (Court of Appeal), Cumhurbaşkanı ve Bakan'ın İç Güvenlik Kanunu (Internal Security Act) uyarınca kişileri gözaltına alma takdir yetkisinin nesnel bir ölçüte tabi olduğuna ve bu nedenle mahkemelerce denetlenebileceğine hükmetti. Mahkeme, öznel veya sınırsız bir takdir yetkisi kavramının hukukun üstünlüğüne aykırı olduğunu ilan etti. Parlamento birkaç hafta içinde karşılık verdi. 27 Ocak 1989'dan itibaren yürürlükte olan Anayasa'nın yeni 149(3). maddesi ile 30 Ocak 1989'dan itibaren yürürlükte olan İç Güvenlik Kanunu değişiklikleri önceki durumu geri getirdi ve gözaltı kararlarının yargısal denetimini usul meseleleriyle sınırladı.[3]

Bu olay sistemin iki yüzünü de gösterir. Mahkemeler, her common law mahkemesinin tanıyacağı ifadelerle bir hukuka uygunluk ilkesi ortaya koydu. İktidar partisinin denetimindeki yasama organı ise bu ilkenin iç güvenlik alanındaki uygulamasını sınırladı. Bu alanın dışında ilke varlığını sürdürdü. İstinaf Mahkemesi'nin sonraki kararları, kanuni gözaltı ve idare yetkilerinin kullanılmasını denetlemek için bu ilkeye dayandı. Ticari aktörler için önemli olan nokta şudur: idarenin takdir yetkisinin denetimi, finansal düzenleyiciye karşı nadiren kullanılsa da lisanslama, vergilendirme ve kamu alımları gibi kendilerini ilgilendiren alanlarda açık kalmaya devam eder.

Hakaret, mahkemeye saygısızlık ve çevrim içi yalan haberler

Singapur modelinin sınırları en çok kamusal ifadeyi düzenleyen hukukta görünür hâle gelir. Siyasi liderler muhalefet politikacılarına ve eleştirmenlere karşı hakaret davaları açmıştır. Gözlemciler bu tür davaların sıklığını iktidar partisinin hâkimiyetindeki etkenlerden biri olarak gösterir.[4] 2016 tarihli Adalet Yönetimi (Koruma) Kanunu (Administration of Justice (Protection) Act 2016), yargıyı itibarsızlaştırma (scandalising the judiciary) suçu da dahil olmak üzere mahkemeye

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

saygısızlığa ilişkin hukuku kanunlaştırdı.[5] 8 Mayıs 2019'da 9'a karşı 72 oyla kabul edilen ve 2 Ekim 2019'dan itibaren yürürlükte olan Çevrim İçi Yalan Haberlerden ve Manipülasyondan Korunma Kanunu (Protection from Online Falsehoods and Manipulation Act), bakanların yanlış saydıkları çevrim içi beyanların düzeltilmesini veya kaldırılmasını emretmesine imkân tanır. Bundan etkilenenler önce bakandan talimatın değiştirilmesini veya iptal edilmesini istemek zorundadır. Ardından Yüksek Mahkeme'ye (High Court) başvurabilirler.[6]

Bu kanunlar ticari sözleşmelerin icrasına dokunmaz. Ancak basının, akademisyenlerin ve sivil toplumun devleti tartıştığı ortamı şekillendirirler. Hükümetin ekonomik konulardaki tutumu da bu tartışmanın bir parçasıdır. Bir finans merkezi mahkemelere olduğu kadar bilgiye de dayanır. Banka skandalları, düzenleyici başarısızlıklar ve devletle bağlantılı şirketler hakkındaki kamusal tartışmanın kalitesi, hataların tespit edilip düzeltildiği kanallardan biridir. Bu işlev Singapur'da Cenevre'ye veya Londra'ya göre daha dardır. 2023 kara para aklama davasına resmî yanıt ağırlıklı olarak hükümet açıklamaları, meclis soruları üzerine verilen yanıtlar ve yargılama süreçleri yoluyla geldi.

Hâkim bir parti neden hukuka boyun eğer?

Asıl bilmece varlığını sürdürüyor. Halk Eylem Partisi (People's Action Party, PAP) 1959'dan beri iktidardadır. 3 Mayıs 2025 genel seçiminde oyların yüzde 65,57'sini alarak seçimle belirlenen 97 sandalyenin 87'sini kazandı.[7] Bu çoğunluğa sahip bir hükümet, Anayasa'nın hükümlerinin çoğunu kendi oylarıyla değiştirebilir. Buna rağmen ticari ve idari davalarda bağımsız karar veren bir yargıyı ve kendi bakanlarını yargılamış bir yolsuzlukla mücadele kurumunu korumuştur.

Açıklama büyük ölçüde devletin ekonomik stratejisinde yatar. Doğal kaynakları olmayan küçük bir ülke yabancı sermayeye, yabancı şirketlere ve yabancı yeteneklere bağımlıdır. Bu aktörler öngörülebilir bir hukuk ve dürüst kamu görevlileri ister. Bunları bulamazlarsa ülkeyi terk edebilirler. Kurucu lider kuşağı bu sonucu açıkça çıkardı ve devletin meşruiyetini, temiz yönetimin ve güvenilir hukukun da parçası olduğu performansa dayandırdı. Lee Kuan Yew anılarında yolsuzlukla mücadeleyi bir hayatta kalma koşulu olarak tanımladı.[8] Bakanlara ve üst düzey kamu görevlilerine

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

özel sektörü esas alan maaşlar ödenmesi politikası da aynı mantığa dayanır. Hükümet bu politikayı yolsuzluğa karşı bir savunma olarak gerekçelendirdi. Singapur'daki bakanlar dünyanın en yüksek maaş alan politikacıları arasındadır.[9]

İkinci açıklama, uzun bir zaman ufkuna sahip hâkim bir partinin kendi çıkarında yatar. İktidar partisi içindeki yolsuzluk, partinin seçmen tabanını ve her alternatiften daha iyi yönettiği iddiasını tehdit ederdi. Bakanların yargılanması kısa vadede acı verse de partinin temel varlığını, yani dürüstlük itibarını korur. Mahkemelerin ticari davalarda serbestçe karar vermesine izin verilmesi de aynı mantıkla açıklanır. Mahkemelerin güvenilirliği devletin stratejisine hizmet eder. Hassas alanlarda yargısal denetime getirilen sınırlar ise açıkça kanunla çizilir ve Parlamento bunların hesabını vermek zorundadır.

Modelin bir zaafı vardır. Hukukun üstünlüğü büyük ölçüde siyasi liderliğin bu bağlılığı sürdürmesine bağlıdır. Çünkü bu liderlik üzerindeki biçimsel sınırlar, doğrudan halk oylamalarının yapıldığı federal bir demokrasiye göre daha zayıftır. Yatırımcıların şimdiye kadar bu bağlılıktan şüphe etmek için bir nedeni olmadı. İktidarın Lee Kuan Yew'den Goh Chok Tong'a, Lee Hsien Loong'a ve Lawrence Wong'a geçişleri bu bağlılığı korudu. K.VI. Bölüm, modelin 2035'e kadar ne ölçüde dayanabileceğini ele alır.

Baskı altında dürüstlük

2023'ten bu yana geçen yıllar sistemi aynı anda birkaç cephede sınadı. Bir bakanın yargılanması, yaklaşık üç milyar Singapur doları değerinde varlıkları içeren kara para aklama davası ve Singapur Para Otoritesi'nin (MAS) Temmuz 2025'te dokuz finansal kuruluşa verdiği cezalar zaafları gözler önüne serdi.[10] Bunlar aynı zamanda soruşturma, kovuşturma ve mahkemeler aracılığıyla tepki veren kurumları da gösterdi. Kara para aklama davasındaki on sanığın tamamı mahkûm oldu ve yaklaşık 944 milyon Singapur doları değerinde varlık teslim etti.[11] E.VI. Bölüm, davayı, bankalar açısından sonuçlarını ve Temmuz 2025 cezalarını inceler.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Her dava gözlemcileri tatmin edecek biçimde sonuçlanmadı. Singapur'daki devlet bağlantılı bir grubun yan kuruluşunun Brezilya'da ödediği rüşvetlerden doğan Keppel olayında Yolsuzluk Uygulamalarını Soruşturma Bürosu (CPIB), 2023'te yeterli delil bulunmadığı gerekçesiyle soruşturmayı kapattı ve kovuşturma yerine altı eski çalışana uyarı verdi.[12] Grup yurt dışındaki yargılamalarda rüşveti kabul etmiş olduğu için karar Parlamento'da ve basında eleştirildi. H.V. Bölüm, davayı ertelenmiş kovuşturma anlaşmaları ve Singapur'da şirketlerin cezai sorumluluğu ile birlikte ele alır. Buradaki tartışma açısından dava, yolsuzlukla mücadele rejiminin dış sınırını belirler. Rejimin gücü yurt içi yolsuzlukta yatar. Singapur şirketlerinin yabancı aracılar üzerinden işlediği yabancı rüşvet suçlarını ise ülke içinde kovuşturmak daha zordur.

Notlar

1. Chan Sek Keong, "The Courts and the 'Rule of Law' in Singapore", *Singapore Journal of Legal Studies* [2012] 209–231. ↩
2. Jothie Rajah, *Authoritarian Rule of Law: Legislation, Discourse and Legitimacy in Singapore*, Cambridge, Cambridge University Press, 2012. ↩
3. Wikipedia, "Chng Suan Tze v Minister for Home Affairs" (erişim tarihi: Kasım 2026): [1988] SGCA 16, [1988] 2 SLR(R) 525, 8 Aralık 1988 tarihli karar; mahkeme nesnel bir ölçüt uyguladı ve "the notion of a subjective or unfettered discretion is contrary to the rule of law" dedi. Wikipedia, "Chng Suan Tze v Minister for Home Affairs" (erişim tarihi: Kasım 2026): Parlamento kararı tersine çevirmek için Ocak 1989'da değişiklikler kabul etti; Anayasa'nın yeni 149(3). maddesi 27 Ocak 1989'da, İç Güvenlik Kanunu değişiklikleri ise 30 Ocak 1989'da yürürlüğe girdi ve yargısal denetimi 1971 tarihli *Lee Mau Seng* kararındaki duruma geri döndürdü. ↩
4. Wikipedia, "Politics of Singapore" (erişim tarihi: Kasım 2026): "defamation lawsuits against high-profile political opponents", Halk Eylem Partisi'nin hâkimiyetinde temel etkenlerden biri olarak gösterilmektedir. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

5. Administration of Justice (Protection) Act 2016 (Act 19 of 2016), 15 Ağustos 2016'da kabul edildi ve 1 Ekim 2017'den itibaren yürürlükte; mahkemeyi itibarsızlaştırma (scandalising the court) dahil mahkemeye saygısızlığı kanunlaştırır. ↩
6. Wikipedia, "Protection from Online Falsehoods and Manipulation Act 2019" (erişim tarihi: Kasım 2026): tasarı 8 Mayıs 2019'da 72–9 oyla kabul edildi; 2 Ekim 2019'dan itibaren yürürlükte; "Government ministers will issue instructions to correct falsehoods through an appointed Competent Authority"; bir talimatın değiştirilmesi veya iptali için başvuru önce bakana yapılır ve başvurular "must be made within 14 days to the High Court". ↩
7. Wikipedia, "2025 Singaporean general election" (erişim tarihi: Kasım 2026): seçimler 3 Mayıs 2025'te yapıldı; PAP oyların %65,57'siyle 97 sandalyenin 87'sini kazandı; İşçi Partisi (Workers' Party) on sandalyesini korudu. Wikipedia, "Politics of Singapore" (erişim tarihi: Kasım 2026): Singapur "governed by the People's Action Party (PAP) since 1959". ↩
8. Lee Kuan Yew, *From Third World to First: The Singapore Story 1965–2000*, Singapur, Times Editions, 2000, "Keeping the Government Clean" bölümü. ↩
9. Wikipedia, "Politics of Singapore" (erişim tarihi: Kasım 2026): "Ministers in Singapore are the highest paid politicians in the world, receiving a 60% salary raise in 2007"; politikacıların ücretlerini gözden geçirmek üzere 2011'de bir komite atandı. ↩
10. Wikipedia, "2023 Singapore money laundering case" (erişim tarihi: Kasım 2026): varlıklar "worth 3 billion SGD"; Singapur Para Otoritesi, davayla bağlantılı kara paranın aklanmasının önlenmesi ihlalleri nedeniyle "imposes S$27.45 million in penalties on nine financial institutions" (Temmuz 2025). ↩
11. Wikipedia, "2023 Singapore money laundering case" (erişim tarihi: Kasım 2026): on sanığın tamamı mahkûm edildi; yaklaşık 13 ila 17 ay hapis cezaları; mahkûm on kişi tarafından toplam S$944 milyon teslim edildi. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

12. Wikipedia, “Corruption in Singapore” (erişim tarihi: Kasım 2026): Keppel davasında CPIB soruşturmasını 2023’te yetersiz delil nedeniyle kapattı ve altı eski çalışana kovuşturma yerine uyarı verildi. ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com